

درسنامه جامع چمیت و تنظیم خانواده

چاپ بیست و سوم

رزنمندی درس چمیت و تنظیم خانواده
و پژوهشگران تبلیغ رشته های پردازشی و غیر پردازشی

با پیرامیت جدید
بانشام
پیشیت و پیز

تألیف
دکتر خالیل علی محمدزاده
دکتر زهرا فرزادی

اطلاعاتی از مؤسسه
فرهنگ هنر اسلامی

ketabtala

درسنامه جامع

جمعیت و تنظیم خانواده

تألیف

دکتر خلیل علی محمدزاده

دکتر زهرا فرزادی

علی محمدزاده، خلیل، ۱۳۴۵

درسنامه‌ی جامع جمیعت و تنظیم خانواده / تالیف خلیل علی محمدزاده، زهرا فرزادی، با مقدمه عبدالله جاسبی - تهران: فردوس، ۱۳۸۳ . ۲۹۶ ص: تصویر، جدول، تمودار.

ISBN 978-964-320-397-9

فهرستنويسي بر اساس اطلاعات فهیا

كتابنامه: ص. ۲۹۶ - ۳۰۰

۸. تنظیم خانواده. ۹. آبستنی - پیشگیری. ۱۰. جمیعت. ۱۱. تنظیم خانواده - نقه

الف. فرزادی زهرا، ۱۳۲۹ - به: عنوان

۱۹. الف / ۶ / ۷۶۲ / ۹۶۰۷۶ HQ ۷۶۲

کتابخانه ملی ایران ۸۱-۲۲۵۳ م

انتشارات فردوس

خیابان انقلاب - خیابان دانشگاه - کوچه میرزا - شماره ۷ تلفن: ۰۲۶۹۶۷۷۹-۰۶۱۱۸۸۳۹

درسنامه‌ی جامع جمیعت و تنظیم خانواده

تألیف

دکتر خلیل علی محمدزاده

دکتر زهرا فرزادی

پذیر بیست و سوم: تهران - ۱۳۹۱

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپخانه دبیا

همه حقوق محفوظ است.

ISBN: 978-964-620-397-9

۰۷۸-۹۶۱-۳۲۰-۲۹۷-۹

قیمت: ۱۰۰۰ تومان

بر اساس بند «ب» ماده ۲ قانون «تنظیم خانواده و جمعیت» مصوب جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۷۲/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی که به موجب آن دو وزارت فرهنگ و آموزش عالی و پهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف به ایجاد درسی با عنوان «تنظیم خانواده و جمعیت» در دانشگاهها شده‌اند.

- ۱- این درس به ارزش ۲ تا ۱ واحد بصورت الزامی در همه رشته‌های مختلف دانشگاهی در دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد پیوسته است و دانشگاهها موظف‌اند موجبات اجرای آن را به نحو مطلوب برای عموم دانشجویان فراهم سازند.
- ۲- این درس در رشته‌های مختلف پزشکی و دامپزشکی ۲ واحد و برای سایر رشته‌ها حداقل یک واحد و در صورت لزوم اضافه بر سقف واحدی ارائه شده دوره ارائه گردد.
- ۳- ریز مواد این درس که به ارزش ۲ واحد بصورت پیوست توسط گروه پژوهشی پیشنهاد شده است، مورد تأیید است. سایر گروههای آموزشی می‌توانند به میزان یک واحد از این مواد را انتخاب نموده و بصورت درس یک واحدی به دانشجویان ارائه دهند.
- ۴- گذراندن این درس برای کلیه دانشجویانی که از ابتدای سال تحصیلی ۱۳۷۷-۷۸ وارد دانشگاهها می‌شوند الزامی است.
- ۵- در رشته‌هایی که این درس با محتوای تخصصی، تحت عنوانی خاص وجود دارد، ارائه این درس ضرورت ندارد.

پیوست: سرفصل دروس

تاریخچه تنظیم خانواده در ایران و جهان

تعریف تنظیم خانواده، اهمیت، اهداف و استراتژی‌های آن در ایران و جهان.

شانص‌های جمعیتی، حرکات جمعیت و مشکلات ناشی از جمعیت زیاد در جهان و ایران.

جهنمهای ایدئولوژی بهداشت و حرکات جمعیت.

سیاستهای جمعیتی و ضوابط و معیارهای مسائل جمعیتی.

تأثیر تنظیم خانواده و فاصله‌گذاری در سلامت و بقاء مادران و کودکان. روش‌های مختلف پیشگیری از بارداری.

استفاده از روش‌های توین در پیشگیری از بارداری.

نحوه ارتباط با مردم برای ارائه خدمات بهداشت و تنظیم خانواده. تأثیر آموزش در برنامه‌های تنظیم خانواده.

برنامه‌ریزی بهداشت و تنظیم خانواده.

ارزشیابی برنامه‌های بهداشت و تنظیم خانواده.

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۷	مقدمه دکتر عبدالله جاسبی
۹	مقدمه مؤلفین
۱۱	مقدمه مؤلفین برچاپ پانزدهم
۱۳	بخش اول - جمعیت‌شناسی
۱۵	فصل اول - مقدمات جمعیت‌شناسی
۳۱	فصل دوم - ابیدمیولوژی جمعیت و حرکات جمعیتی
۵۱	فصل سوم - شاخص‌های جمعیتی
۶۷	فصل چهارم - مشکلات ناشی از جمعیت زیاد
۷۷	فصل پنجم - سیر رشد جمعیت در جهان و ایران - سیاستگذاری‌های جمعیتی
۹۱	بخش دوم - تنظیم خانوار
۹۳	فصل اول - کلیات تنظیم خانوار
۹۹	فصل دوم - تاریخچه تنظیم خانوار در جهان و ایران
۱۰۷	فصل سوم - آنانومن و فیزیولوژی دستگاه تولیدمثل
۱۳۵	فصل چهارم - روش‌های پیشگیری از بارداری

صفحهعنوان

فصل پنجم - تأثیر فاصله‌گذاری و اجرای تنظیم خانواده بر سلامت مادران و کودکان ۱۸۹
فصل ششم - نحوه ارتباط با مردم برای ارائه خدمات بهداشت و تنظیم خانواده - مشاوره تنظیم خانواده ۱۹۷
فصل هفتم - تأثیر آموزش در برنامه‌های تنظیم خانواده ۲۱۳
فصل هشتم - برنامه‌ریزی و ارزشیابی بهداشت و تنظیم خانواده .. منابع و مأخذ ۲۲۱
پیوست ۱- بیماریهای منتقله از راه جنسی (STD)، هپاتیت B و ایدز. . ۲۳۹
پیوست ۲- احکام بهداشت باروری و تنظیم خانواده ۲۵۹
پیوست ۳- انجمن تنظیم خانواده جمهوری اسلامی ایران ۲۶۹
پیوست ۴- مواد محرک از نوع آمفتابین (ATS) و اکستازی ۲۷۹
توضیح واژه‌ها ۲۹۵

قابل توجه مدرسان گرامی

- برای رشته‌های غیرپزشکی و مواردیکه این درس بصورت یک واحدی ارائه می‌شود، فصل سوم از بخش دوم «آناتومی و فیزیولوژی دستگاه تولید مثل» صرفاً برای مطالعه آورده شده است و در رابطه با سایر فصول، مدرس گرامی می‌تواند از حجم مطالب آورده شده مناسب با رشته تحصیلی و در حد آموزش نکات اساسی بکاهد مشروط بر اینکه جامعیت سرفصل‌های تعیین شده، حفظ گردد.

- پیوست (۱)، (۲)، (۳) و (۴) برای کلیه رشته‌ها فقط جهت مطالعه آورده شده است.

■ مقدمه دکتر عبدالله جاسبی

بسم الله الرحمن الرحيم

یکی از بزرگترین و پایه‌ای ترین مشکلات پسر در قرن حاضر افزایش بی‌رویه جمعیت می‌باشد. عدم هماهنگی رشد جمعیت، با توسعه و گسترش منابع موجود عاملی است که ذهن مدیران و سیاستگزاران را بخود معطوف ساخته است. از طرف دیگر رشد بسیار سریع جمعیت دردو دهه گذشته، کشور ما را با مشکلات جدی مواجه ساخت. هم اکنون در صد بالایی از جمعیت کشور را جوانان در سنین ازدواج تشکیل می‌دهند که خود عامل رشد بیشتر جمعیت خواهد بود. معضلات و مشکلات حاصل از چنین افزایشی بر هیچکس پوشیده نیست. لذا نسل جوان ایران در برنامه‌های آموزشی برای تحول بنیادین در نگرش عمومی جامعه و بحران جمعیت و مشکلات حاصل از آن محور اصلی را تشکیل می‌دهد.

برنامه‌های وسیعی در زمینه کنترل جمعیت در سالهای اخیر آغاز شده که تا حد زیادی از سرعت رشد جمعیت کاسته است. ولی بر طبق آنجه آمارها نشان می‌دهند هنوز هم شاهد درصد قابل ملاحظه‌ای از حاملگی ناخواسته بدلیل شکست در استفاده از روش‌های پیشگیری و حتی مرگ زنان بدنبال سقط‌های غیر قانونی و مخفیانه هستیم. لذا ایجاد توانمندی برای مشارکت فعال و آگاهانه در زمینه کنترل جمعیت، یکی دیگر از اهداف آموزشی نسل جوان است که دستیابی به آن مستلزم

اجرای برنامه ریزی‌های آموزشی مناسب و دقیق می‌باشد. در رویارویی با این «معضل اجتماعی» که پیامد آن دامنگیر همه ما می‌گردد، مشارکت کلیه سازمان‌ها و نهادها ضروری است.

بدین لحاظ بدنبال توجه در خور و به موقعی که مجلس شورای اسلامی به الزامی نمودن واحد «جمعیت و تنظیم خانواده» در کلیه رشته‌های دانشگاهی نمود، وظیفه خطیر ارتقاء آگاهی دانشجویان - که سهم عمدۀ‌ای از قشر جوان و در آستانه ازدواج جامعه را تشکیل می‌دهند - به عهده مراکز آموزش عالی گذاشته شده است. درستنامه جمعیت و تنظیم خانواده که بر مبنای سرفصلهای تعیین شده در پیوست ماده ۲ قانون تنظیم خانواده و جمعیت تهیه شده، می‌تواند به عنوان یک مرجع آموزشی برای تدریس این واحد درسی مورد استفاده قرار گیرد.

مطالعه کتاب موجود که توسط آقای دکتر خلیل علی محمد زاده و باهمکاری یکی از مدرسان این رشته تألیف شده است و بیان ساده و رسای آن برای دانشجویان کلیه رشته‌ها مناسب می‌باشد را به کلیه دانشجویان عزیز توصیه می‌نمایم.

امید است با پیشرفت روش‌های کنترل و تنظیم موالید و اصلاح و توسعه راههای جدید و استفاده از بهترین و مؤثرترین شیوه‌ها، جامعه انسانی در ایران بتواند به تأمین شکل و محتوای صحیح زندگی و برخورداری از کلیه عوامل رفاه و آسایش متناسب با شان انسان، دست یابد.

دکتر عبدالله جاسبی
رئیس دانشگاه آزاد اسلامی

Text - book Population and Family Planning
Specialized for Medical and Non-medical

An introduction by Prof.Abdollah Jassbi,Ph.D.

Compiled by
Khalid Ali Mohammad Zadeh, M.D., Ph.D.
Zahra Farzadi, M.D.

مجموعة سؤالات
وحلقة مطالب

كتاب تخصصي في حاسوب المعرفة وتنمية خارجية

مقدمة في علم الاجتماع والتخطيط الديموغرافي والتنمية
الإنسانية والبيئية والبيولوجية والبيوكيميائية والبيوفيزيكية
والبيوتكنولوجيا والبيوبيزاء والبيوبيجيولوجيا والبيوبيوكيمياء والبيوبيوفيزيكية

دروس دروس دروس دروس دروس دروس

دروس دروس دروس دروس دروس دروس

دروس دروس دروس دروس دروس دروس

